

ABSTRAKCE

myšlenkový proces, vymezení podstatných znaků nebo vlastností od znaků a vlastností nepodstatných, schopnost zevšeobecnování nebo tvorby obecných pojmů (generalizace)

ABSTRAKTNÍ

nenázorný, pomyslný

ADAPTACE

přizpůsobení se podmínkám, ve kterých jedinec existuje (schopnost adaptace se odráží v jeho chování a jednání, ve schopnosti tvořit si přiměřené vztahy k sobě i ostatním lidem)

ADAPTABILITA

schopnost přizpůsobení změně podmínek

ADEKVÁTNÍ

přiměřený, shodný, vhodný

ADHD(Attention Deficit Hyperactivity Disorder)

porucha pozornosti spojená s hyperaktivitou, projevující se zvýšenou aktivitou a neklidem, impulzivitou a narušením pozornosti. Dítě se projevuje jako neposedné, nevydrží sedět na místě, vyrušuje, vyhrkne odpověď bez přemýšlení, nedokáže počkat, přerušuje ostatní, apod. Objevují se chyby z nepozornosti, vyhýbání se domácím úkolům, nepořádnost, menší schopnost přeladit na jinou činnost, malá vytrvalost, zhoršený odhad času, ztrácení věcí, neposlušnost, obtíže se započítáním činnosti, problémy se zklidněním po hře, divoké vykonávání aktivit, nedočkavost, vykřikování při výuce, zbrkllost, obtíže se zařazením do kolektivu, riskantní chování, snadné nadchnutí se pro něco, menší odolnost vůči neúspěchu a kritice, urážlivost. U dětí se dále může projevovat snížené sebevědomí, zvýšená exprese emocí, nestabilita nálady, menší odolnost vůči stresu a frustraci, deprese, potíže se sebehodnocením, apod. Výrazným projevem je neustálá potřeba nových podnětů a jejich zajišťování nevhodným způsobem.

ADD(Attention Deficit Disorders)

porucha pozornosti. Dítě nedokáže udržet pozornost, je neposedné, vnější podněty jeho pozornost snadno odvedou, má obtíže s dodržováním instrukcí a s dokončováním úkolů, bývá roztržitý, často ztrácí věci, působí dojmem, že neposlouchá, co ostatní říkají, neudrží pozornost při hře, špatně snáší čekání, hodně až nadměrně mluví, nedokáže zvážit následky svých riskantních aktivit, přechází od nedokončené činnosti k jiné, má potřebu zajišťovat si nové podněty, apod.

ADOLESCENCE

dospívání, vývojové období mezi pubertou a dospělostí

AFÁZIE

přechodná nebo trvalá porucha činnosti určitých mozkových center projevující se neschopností rozumět mluvené nebo psané řeči /sensorická afázie/ nebo neschopností hovořit a psát /motorická afázie

AGRAMATISMUS

neschopnost tvořit mluvnicky správné tvary, skloňovat je a časovat, skládat slova ve věty, apod., nesprávné užívání gramatických tvarů a větné skladby

AGRESIVITA

Tendence, vlastnost nebo způsob chování vyznačující se útočným slovním nebo fyzickým zaměřením vůči objektu

AKCELERACE

zrychlení, např. vývoje, rozumových schopností, řeči

AKTUÁLNÍ ČTENÁŘSKÝ VÝKON

čtenářský výkon zjištěný ke dni vyšetření, rychlost čtení v daném časovém rozmezí. Existuje sociální norma čtení, po ní následuje hraniční pásmo čtenářského výkonu, tj. pásmo mezi defektem a normou, dále následuje pásmo defektu

ALÁLIE

vývojová nemluvnost dítěte (viz dysfázie)

AMBICE

úsilí o vyniknutí a dosažení velkých osobních životních plánů

ANALOGIE

shoda, obdoba, podoba – druh úsudku o podobnosti dvou jevů na základě shody některých je jejich vlastností

ANALÝZA

rozbor, rozklad, rozložení zkoumaného jevu na jednodušší složky (např. sluchová analýza slov – rozklad slov na hlásky – voda – v-o-d-a)

ANAMNÉZA

(v lékařství, psychologii) zachycení životního průběhu vývoje člověka od početí po sledovanou současnost (jinak také předchorobí) – soubor všech dat a údajů před onemocněním nebo problémovým stavem klienta (a. osobní, rodinná, sociální, školní). Psychologická anamnéza se soustřeďuje na zjištění vývoje jedince jako celku (osobní, rodinná, kariérová anamnéza)

APATIE

netečnost, lhostejnost, nezájem

APRAXIE

neschopnost nebo neobratnost vykonávat účelné pohyby

ARTIKULACE

výslovnost, vytváření hlásek mluvidly

ARTIKULAČNÍ NEOBRATNOST

dítě umí vyslovovat jednotlivé hlásky, slabiky i celá slova, artikulace je však namáhavá, řeč je někdy obtížně srozumitelná, značné potíže činí výslovnost slov začínajících na nejne- (např. nejnebezpečnější), slov se shluky souhlásek (cvrčci) i slov dlouhých (nosorožec), dítě slova komolí, přehazuje slabiky...

ASIMILACE

přizpůsobení, připodobnění, splynutí, spodobá

ASIMILACE SPECIFICKÁ

postižený spodobuje hlásky podobné artikulačně nebo zvukově, pokud se vyskytují v těsném sousedství, zatímco izolované tvoří bez obtíží, tj. správně. Asimilace sykavek (např. místo šustí říká sustí nebo šustí), hlásek r – l (místo Klára říká Klála), měkkých a tvrdých slabik (místo hodiny vyslovuje hodyny) a další možné druhy

ASISTENT PEDAGOGA

pedagogický pracovník pro pomoc žákům se speciálními vzdělávacími potřebami (žáci se zdravotním postižením a znevýhodněním) během vyučování – pomoc žákům při přizpůsobení se školním podmínkám, pomoc pedagogickým pracovníkům školy při výukové a výchovné činnosti, pomoc při komunikaci s žáky, zákonnými zástupci a komunitou, ze které žák pochází . Funkce asistenta pedagoga je zřizována ředitelem školy se souhlasem Krajského Úřadu na základě doporučení školského poradenského zařízení

ASISTENT OSOBNÍ

při zřizování této funkce se vychází ze zákona o sociálních službách, nejčastěji je zajišťován nestátními neziskovými organizacemi, zajišťuje doprovod dítěte do/ze školy

ASOCIACE

spoj, spojení nebo sdružení psychických obsahů, kdy vybavení jednoho zážitku ve vědomí má za následek vybavení zážitku druhého – sdružování, slučování představ, pojmů, atd.

ASOCIÁLNÍ

společensky nepřizpůsobivý

ASPIRAČNÍ ÚROVEŇ

úroveň budoucího výkonu ve známém úkolu, které se jedinec, jenž zná úroveň svého minulého výkonu v tomto úkolu, rozhodne dosáhnout, snaha po dosažení úspěšnosti v určité oblasti činností

ASTIGMATISMUS

refrakční oční vada způsobená nepravidelným zakřivením rohovky nebo čočky s nepřesným obrazem pozorovaného objektu na sítnici

AUDITIVNÍ

sluchový

AUTISMUS

(též Kannerův syndrom) pervazivní vývojová porucha intelektu projevující se zhoršením vzájemných sociálních interakcí, způsobu komunikace a omezeným, stereotypně se opakujícím repertoárem zájmů a aktivit, která se projevují u 4 – 5 z 10 tis.narozených dětí v prvních třech letech života jejich života

B

BALBUTIES

koktavost, narušení komunikační schopnosti, syndrom komplexního narušení koordinace orgánů, účastnících se na mluvení, který se nejnápadněji projevuje charakteristickým nedobrovolným přerušováním plynulosti procesu mluvení

BENEVOLENTNÍ

svolný, povolný, shovívavý

BILATERÁLNÍ

oboustranný, dvoustranný

BILINGVISMUS

dvojazyčná výchova

C

CAN

iniciály angl. termínu „child abuse and neglect“ – týrané a zneužívané dítě

CEFALALGIE

bolesti hlavy neurotické povahy zejména u osob se zvýšenou tendencí k svědomitosti a úzkostným projevům

CNS

centrální nervová soustava, centrální nervový systém tvoří mozek a prodloužená mícha

Č

ČTENÁŘSKÝ KVOCIENT (ČQ)

norma rychlosti čtení, tj. počet správně přečtených slov za danou časovou jednotku

D

DEDUKCE

usuzování, schopnost usuzovat a vyvozovat závěry z obecného na zvláštní, dílčí

DEKOMPENZACE

selhání kompenzačních mechanismů, udržujících určitou chorobu, poruchu v přijatelných mezích, opětovný návrat poruchy, kterou se mezitím podařilo odstranit

DEKONCENTRACE

nesoustředěnost, neschopnost soustředit se

DEMOTIVACE

ztráta motivace

DEPISTÁŽ

předběžné vyšetřování, předvýzkum, cílené vyhledávání jedinců s určitým znakem (postižením, poruchou, onemocněním) za účelem léčby či nápravy těchto poruch v jejich raném stadiu, kdy jsou prevence a náprava nejúčinnější

DEPRESE

sklíčenost, skleslost, duševní stav charakterizovaný smutnou, sklíčenou náladou a celkovým utlumením, zpomalením téměř všech duševních i tělesných procesů (s rizikem sebevraždy)

DEPRIVACE PSYCHICKÁ

psychický stav vzniklý následkem takových životních situací, kdy subjektu není dána příležitost uspokojovat některé základní psychické potřeby v dostačující míře a po dostatečně dlouhou dobu

DIAGNOSTIKA

Soubor činností a metod, jejichž užití a vyhodnocení vede ke stanovení závěru, diagnózy

DIAGNÓZA

přesné určení aktuálního somatického či psychického stavu klienta, které vymezuje určitý stupeň patologie

DIAKRITICKÁ ZNAMÉNKA

tečky, háčky, čárky a kroužky nad písmeny

DIFERENCIACE

rozlišování, rozlišení, odlišování (např. zraková/vizuální diference – rozlišování detailů, rozdílů, reverzních /zrcadlově obrácených/ tvarů..., sluchová diference – rozlišování slov lišících se jednou hláskou, rozlišování podobných zvukových podmětů....)

DISHARMONICKÝ

nesouladný, neshodný, rozdílný, rozháraný, nerovnoměrný, nevyvážený, nestejně se vyvíjející

DISKREPANCE

různost, rozpor, nesrovnalost, nesoulad, nesouhlas, nepoměr, podstatný rozdíl, odlišnost

DISKRIMINACE

schopnost rozlišování/vnímání malých detailů (zrakové, sluchové, pojmové...), v současné době termín používaný i pro nerovný přístup k různým sociálním skupinám – oddělování, potlačování, útlak

DISPOZICE

vrozené předpoklady, vlohy, předpoklad k určitému chování, zvláštní schopnost jedince k provádění nějaké činnosti

DISPROPORCE

Nepoměr, nerovnoměrnost, neúměrnost, nesoulad

DISTRIBUCE POZORNOSTI

rozdělení pozornosti na několik podmětů zároveň

DIVERGENCE

rozbíhavost, rozpor, odklon (např. divergentní – rozbíhavé myšlení)

DOMINANTNÍ

převládající, určující, řídicí, ovládající druhé, panující, vůdčí, neústupný (ve vztahu k lateralitě – dominantní ruka – řídicí, vedoucí ruka – u praváka je dominantní pravá ruka)

DYSARTRIE

nezřetelná, špatná výslovnost (narušení komunikační schopnosti – vyskytuje se u osob s DMO)

DYSFÁZIE

vývojová nemluvnost dítěte, vývojový nedostatek fatických funkcí, kde počáteční nemluvnost dítěte je hlavním a vedoucím symptomem (na rozdíl od afázie, kde se jedná o ztrátu již vytvořené fatické funkce/řeči) (též alálie)

specificky narušený vývoj řeči, projevující se ztíženou schopností nebo neschopností naučit se verbálně komunikovat

DYSFUNKCE

porucha funkční činnosti (např. d. mozková)

– dysfunkční – nefunkční, neodpovídající (např. chování neodpovídající přiměřeně cíli, situaci...)

DYSGRAFIE

specifická vývojová porucha učení projevující se obtížemi klienta v oblasti psaní, neschopností zvládat motoriku nezbytnou pro psaní a napodobování písmen, dysgrafik obtížně píše, ačkoli netrpí závažnou poruchou smyslovou nebo pohybovou, nemá nedostatky v inteligenci ani v oblasti citových vztahů

DYSGRAMATISMUS

vývojová vada projevující se neúplně a nepřesně vyvinutou schopností užívat v mateřské řeči obvyklých gramatických tvarů, a to v řeči mluvené i psaní

DYSKALKULIE

specifická vývojová porucha matematických schopností, s obtížemi v oblasti řešení numerických operací, vývojově snížená schopnost osvojit si počítání při běžném výukovém vedení a přiměřené inteligenci

DYSLÁLIE

patlavost, vývojová porucha výslovnosti hlásek a hláskových skupin, vadná výslovnost jedné nebo více hlásek mateřského jazyka (na rozdíl od dysartrie, při níž jde o celkovou poruchu výslovnosti), termín pro souborné označení poruchy výslovnosti

DYSLEXIE

specifická vývojová porucha čtení, podmíněná nedostatkem některých primárních schopností, jež skládají komplexní schopnost pro učení čtení za dané výukové metody
– porucha projevující se neschopností naučit se číst, přestože se dítěti dostává běžného výukového vedení, má přiměřenou inteligenci a sociokulturní příležitost, porucha se promítá do rychlosti čtení, techniky, správnosti čtení a porozumění čtenému

DYSORTOGRAFIE

specifická vývojová porucha učení projevující se obtížemi klienta v oblasti užívání pravopisných pravidel mateřského jazyka, oslabená schopnost zvládnout gramatické formy, projevuje se např. záměnami krátkých a dlouhých samohlásek, tvrdých a měkkých slabik, vynecháváním, přidáváním či zaměňováním písmen

DYSPINXIE

vývojová porucha, která se projevuje neschopností zvládnout základní dovednosti spojené s kreslením, neschopnost napodobení představy nebo napodobení určité soustavy tvarů

DYSPRAXIE

nápadná nešikovnost, neobratnost

E

ECHOLALIE

chorobné (papouškovité) opakování slabik, slov, vět nebo zvuků po druhých osobách obvykle bez pochopení obsahu řeči (bez vědomé kontroly)

ELEMENTÁRNÍ

základní (potřeba, znalosti ...)

EMOCE

cit, citové vzrušení, hnutí mysli, dojetí

EMPATIE

Schopnost vcítění se, vcítění se o aktuálních prožitků druhých

ENCEFALITIDA

zánět mozku, zánět mozkových blan

ENDOGENNÍ

vnitřní, podmíněný biologickými dynamismy a dispozicemi vyvolaný z vnitřních příčin organismu (opak exogenního)

ENKOPRÉZA

neschopnost udržet stolici, pokálení, sebeznečišťování u těžce slabomyslných osob nebo jako neurotický symptom negativismu, agresivity, strachu a úzkosti, neschopnost udržet stolici bez organické příčiny

ENURÉZA

pomočování, neschopnost udržet moč s etiologií orgánové či funkční poruchy nebo na neurotické bázi (enuresis nocturna – noční, enuresis diurna – denní)

EPILEPSIE

záchvatovitě onemocnění, projevující se křečovitými záchvaty a ztrátou vědomí i s částečným výpadkem paměti (EPI GM – epilepsie s velkými záchvatovitými stavy, EPI-PM – epilepsie s malými záchvatovitými stavy)

ETIOLOGIE

nauka o původu a příčinách, které vyvolávají poruchy či choroby – nauka o vzniku chorob a poruch abnormálních funkcí

ETOPEDIE

obor speciální pedagogiky, zabývající se problematikou osob s poruchami chování, rozvojem, výchovou a vzděláváním difilních, obtížně vychovatelných dětí a mládeže

EXPRESIVNÍ JAZYK

komunikace pomocí mluveného slova, schopnost vytvářet mluvený jazyk, který je gramaticky i syntakticky v souladu

EXTRAVERTNÍ

Osobnost zaměřená převážně k vnějšímu světu a prostředí, k jiným lidem a otevřená pro vliv z vnějšku

F

FIXACE

upevnění, ustálení, utvrzení – např. upevnění výslovnosti určité hlásky
setrvání, ustrnutí – ustrnulá forma jednání, která byla vhodná v určité situaci, ale v daném okamžiku je nepřiměřená (např. klient si zvykl řešit určitý problém zavedeným způsobem), sveřepé ulpívání na dříve užívaných formách jednání a zvycích

FLUKTUACE POZORNOSTI

střídání, změna, kolísání – oslabení a zesílení pozornosti

FOBIE

chorobný, neodůvodněný, nutkavý strach před něčím, zvýšená obava, bázeň (např. před malým prostorem, tmou, z lidí, zvířat aj.)

FOBIE ŠKOLNÍ

Chorobný strach ze školy a všeho, co ji představuje, tj. učení, učitelé

FONACE

tvoření hlasu v hlasotvorném ústrojí

FONÉM

minimální (základní) zvuková jednotka jazyka, která může rozlišovat význam nebo tvar slova

FONEMATICKÝ SLUCH

schopnost přesně rozlišovat hlásky v jazyce, které slouží k rozlišování významů slov (máš-váš, koza-kosa)

FONIATRIE

lékařský obor zabývající se fyziologií a patologií chorob řeči, hlasu a vad sluchu

FRUSTRACNÍ TOLERANCE

schopnost odolávat psychické zátěži (zklamání, napětí, konfliktům, odloučení, ohrožení, ztrátě, neúspěchu aj.)

G

GRAFÉM

nejjednodušší grafická jednotka jazyka, jednotlivé písmeno abecedy, písemný znak (např. tiskací nebo psací A,a – foném je pak jeho ekvivalent ve zvukové podobě)

GRAFOMOTORIKA

pohybová dovednost v grafické oblasti (písmu, kresbě), psychomotorické činnosti, které jedinec vykonává při psaní a kreslení

H

HANDICAP

nevýhoda, překážka, znevýhodnění jednoho ve srovnání s jinými

HEMISFÉRA

mozková polokoule

HEREDITA

dědičnost

HYPERAKTIVITA

zvýšená aktivita, nadměrné až neúčelné a neproduktivní zvýšení činnosti

HYPERFUNKCE

nadměrná činnost např. určitého orgánu

HYPOAKTIVITA

snížení až útlum aktivity, činnosti, ztráta iniciativy

I

IMPULZIVITA

vznětlivost, neklid s tendencí rychle reagovat, snížená schopnost nebo neschopnost neschopnost ovládat své vnější a vnitřní projevy

INDIKACE

stanovení a doporučení vhodného diagnostického nebo léčebného postupu na základě příznaků a průběhu nemoci

INKLUZE

vyšší stupeň integrace postižených nebo znevýhodněných jedinců do společnosti a jejích institucí

INSTABILITA

nestálost, neklidnost, nevyrovnanost (např. motorická, charakterová), specifický druh poruchy chování na bázi orgánové poškození CNS (typu LMD)

INTEGRACE

sjednocení, vřazení, včlenění, zařazení, zapojení, plnohodnotné soužití zdravých a handikepovaných jedinců

INTELEKT

soubor získaných a vrozených rozumových schopností jedince

INTELIGENCE

chápatost, rozumovost, schopnost účelně řešit dané problémy na základě chápání vztahů

INTERVENCE

systematický zásah do určitého problému s cílem jej řešit, také přerušení nebo úprava probíhajícího procesu

INTROVERZE

uzavřenost do sebe, zaměřenost na vlastní psychický stav, vnitřní prožívání – opak extraverze

INVERZE

obrat, obrácení, zvrát, převrácení

INVERZE KINETICKÁ

přehození sledu dvou hlásek nebo slabik (např. pes čte jako sep, maso jako samo nebo soma)

INVERZE STATICKÁ

zrcadlová záměna hlásek, nejčastěji b-d-p (místo bere čte dere, pere...)

J

JAZYKOVÝ CIT

schopnost používat správně gramatické struktury, využívat možnosti větné stavby, volit vhodné jazykové prostředky podle situace, slovně vyjádřit jemné významové rozdíly či citové zabarvení

K

KOGNITIVNÍ SCHOPNOSTI

poznávací (tj. vnímající, hodnotící) schopnosti jedince (jde především o funkce vnímání, zapamatování, představivosti, myšlení a řeči)

KOMPENZACE

vyrovnávání pocitu méněcennosti nepřiměřenou touhou po vyniknutí v jiném směru, představuje aktivní způsob, jímž se člověk vyrovnává s životními nezdary, řeší konflikty, a to změnou cíle nebo cesty k cíli

KONCENTRACE

soustředění, udržení pozornosti

KONFABULACE

smyšlenka, vyprávění, které je založeno na klamech paměti, popisování neskutečného děje

KONKRETIZACE

přechod od něčeho abstraktního ke konkrétnímu, přecházení od velmi obecných pojmů k pojmům, které jsou jim podřazené

KOOPERACE

spolupráce, součinnost, spolupůsobení více osob

KORELACE

vzájemný vztah, souvislost, souvztažnost

L

LABILITA

vratkost, kolísavost, nestálost, nevyrovnanost

LATENCE

dobu od okamžiku působení podnětu ke zjevné odpovědi, tuto dobu lze přesně měřit

LATERALITA

nadřazenost prázových orgánů i funkcí jedné strany těla, přednostní užívání jednoho z párových orgánů

LATERALITA SOUHLASNÁ

celá jedna polovina těla přebírá vedoucí roli (oko, ruka, noha)

LATERALITA ZKŘÍŽENÁ

vedoucí role končetin a oka není stejná (např. levé oko, pravá noha)

LEHKÁ MOZKOVÁ DYSFUNKCE (LMD)

minimální poškození mozkové tkáně projevující se nedostatky ve vnímání a zvýšenou pohyblivostí, psychickou instabilitou, změnou nálad, impulzivním jednáním, pohybovou neobratností – viz ADHD, ADD

LOGOPEDIE

obor speciální pedagogiky zabývající se rozvojem, výchovou a vzděláváním osob postižených poruchami sdělovacího procesu – řeči, nápravná diagnostika a terapie poruch řeči a výslovnosti

M

MENTÁLNÍ RETARDACE

zpomalení, opožděnost duševního vývoje jedince

MOTIVACE

záměrné a cílevědomé uvádění motivů k získávání jedince pro určité jednání nebo chování, podnět vedoucí k jednání

MOTORIKA

hybnost, pohybová schopnost organismu, souhrn všech pohybů lidského těla

MOTORIKA JEMNÁ

zahnuje aktivitu drobných svalů (aktivita při grafických projevech, aktivita mluvních orgánů, motorická, mimická aj.)

MOTORIKA HRUBÁ

je zajišťována velkými svalovými skupinami (např. chůze, běh, skoky aj.)

MULTISENZORIÁLNÍ

vícsmyslový – zapojení více smyslů např. při osvojování nových znalostí – vidět, slyšet, ohmatat

MUTISMUS

oněmění, útlum řeči při zachování vědomí a stavu příslušných center a řečových aparátů, ztráta řeči např. po silném afektu, úleku aj.

N

NEGATIVISMUS

negativní přístup nebo postoj jedince ke všemu v jeho okolí, postižený odmítá jakýkoliv vliv i jakékoliv rady jiných, i když objektivně jsou tyto rady správné a v jeho vlastním zájmu

NEROVNOMĚRNÝ VÝVOJ

vývoj jedince neprobíhá v procesu zrání a socializace rovnoměrně, ale v některé oblasti (či více oblastech) se odklání od aktuální věkové normy populace

NEUROLOGIE

medicínský obor zabývající se nervovou soustavou

NEUROTIZACE

přechodný lehčí neurotický dočasně vyvolaný stav (u dětí např. vyvolaná nepřiměřenou výchovou, trvalým neúspěchem v nucené činnosti, dlouhotrvajícími stresovými situacemi aj.)

NEVERBÁLNÍ

neslovní komunikace (gesta, mimika aj.)

O

OČNÍ POHYBY

v souvislosti se čtením znamenají pohyby oka, při kterých se střídají okamžiky klidu (fixace obrazu) s trhanými pohyby vpřed a příležitostně i pohyby zpět (regresemi)

ORGANICITA

soubor drobných psychických nápadností vznikajících na základě lehkého postižení centrální nervové soustavy

OSCILACE

kmitání, kolísání (např. pozornosti)

P

PERCEPCE

vnímání, chápání

PERCEPCE AUDITIVNÍ sluchové vnímání

PERCEPCE MOTORICKÁ pohybové vnímání

PERCEPCE SENZORICKÁ smyslové vnímání

PERCEPCE VIZUÁLNÍ zrakové vnímání

PORUCHY CHOVÁNÍ

ochylky v oblasti socializace, jedinec není schopen respektovat normy chování na úrovni odpovídající jeho věku, event. na úrovni jeho rozumových schopností

POZORNOST

je mentální proces, který nám umožňuje monitorovat vnější a vnitřní prostředí a vybírat z něj pouze ty podněty, které si v daném okamžiku přejeme či potřebujeme uvědomit. Je to zaměření a soustředění na určité objekty a aktivity, které je ovlivněno emocemi a motivy. Jejím úkolem je vpouštět do vědomí jen omezené množství informací a chránit ho tak před zahlcením podněty. Pozornost je záměrná nebo bezděčná. Bezděčnou pozornost upoutají podněty nové, asociované s nebezpečím, intenzivní, pohybující se, nezvyklé, kontrastující s okolím a ty, které pro nás mají osobní nebo sociální význam. Vlastnostmi pozornosti jsou její selektivita (výběrovost), koncentrace, distribuce, kapacita a stabilita.

PREDISPOZICE

sklon, náchylnost, vrozená nebo získaná dispozice pro něco

PROJEKCE

promítnutí, psychická reakce, kdy jedinec předpokládá vlastní postoj i u jiných osob

PSEUDODYSLEXIE

nepravá dyslexie zapříčiněná např. napjatou citovou situací v rodině, ve škole, nevhodným didaktickým přístupem, výchovnou zanedbaností, špatným zdravotním stavem atd.

PSYCHOMOTORIKA

souhrn pohybových projevů člověka, které jsou odrazem jeho psychického stavu

PSYCHOTERAPIE

způsob léčení některých chorob psychickou cestou, léčba psychologickými prostředky (rozhovor, sugesce, hypnóza, psychoanalýza)

R

REEDUKACE

metody, které rozvíjejí nevyvinuté nebo upravují porušené funkce

RELAXACE

uvolnění tělesné i psychické

REPRODUKCE

vybavení, oživení, slovní podání, opakování něčeho dříve poznaného, vyslechnutého, zažitého

RETARDACE

zpomalení, zpoždění, váznutí, kvantitativní porucha vývoje intelektu

REVERZNÍ

opačný, obrácený, reverzní písmo = zrcadlové písmo

REZIDUA

zbytky, doznívání, zbývající

RIGIDITA

setrávání na starých zvyklostech, ztuhlost, ztrnulost, nepružnost, zkosnatění

S

SCREENING

sběr informací o výskytu určitého jevu

SELEKTIVNÍ

výběrový

SENZORICKÝ

smyslový, pocitový

SLUCHOVÉ ROZLIŠOVÁNÍ, tzv. FONEMATICKÝ SLUCH

schopnost rozlišovat fonémy – patří sem schopnost identifikace podobných či různých slov (slabik) a zvuků

SOCIABILITA

přizpůsobování se prostředí i lidem, schopnost navazovat potřebné sociální kontakty

SOCIÁLNÍ INTERAKCE

vzájemné působení, ovlivňování lidí v prostředí

SOCIÁLNÍ NEZRALOST

nesamostatnost, těsná vazba na rodinu a další okolnosti, které dítě omezují v jeho společenských vztazích

SOMATICKÝ

tělesný, týkající se tělesného vývoje

SPECIFICKÝ

zvláštní, jedinečný, výlučný, osobní, příznačný pro něco

STIMULACE

podněcování, dráždění, povzbuzování organismu k vyššímu výkonu

STRABISMUS

šilhavost

SUSPEKTNÍ

podezřelý, ukazující na něco

SYMPTOM

příznak, náznak, projev nemoci, patrná známka nemoci

SYNDROM

soubor, skupina příznaků charakteristických pro určitý (zpravidla chorobný) stav

SYNTÉZA

skládání, slučování, dávání dohromady

Š

ŠKOLNÍ ZRALOST

jev v podstatě biologický, podmíněný postupným vývojem nervového systému a tedy do značné míry závislý na věku dítěte, vliv má i zevní prostředí, ve kterém dítě vyrůstá. Vyzrállost po stránce psychické, sociální, emocionální a zdravotní, která umožní dítěti podávat ve škole výkon odpovídající jeho úrovni nadání

T

TAKTILNÍ

hmatový, dotekový

TEMPERAMENT

souhrn psychických vlastností, který určuje rychlost a způsob průběhu duševního dění a jednání, souhrn citových a volních znaků určujících chování, též živá povaha

TENZE

napětí, tlak

TIK

mimovolní stereotypní záškuby (zejm. v obličejí)

TONUS

napětí

V

VERBÁLNÍ

slovní, pomocí slov se vyjadřující

VIZUÁLNÍ

zrakový

VIZUOMOTORICKÁ KOORDINACE

souhra oka a ruky, spolupráce oka a ruky

Z

ZRAKOVÁ DIFERENCIACE

zrakové rozlišování – schopnost rozlišit podobnosti či odlišnosti, strukturu, způsob uspořádání nebo posloupnosti zrakového podnětu (např. rozlišování tvarových rozdílů psacích i tiskacích písmen)